

Meander

Driemaandelijks contactblad van Natuurpunt vzw - regio Meanderland: afdelingen Netebronnen, Balen-Nete, Geel-Meerhout en Ham

Colofon

Natuurpunt

Natuurpunt, vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen, telt meer dan 80.000 gezinnen als lid. De vereniging stelt zich tot doel om de natuur te beschermen door aankoop en beheer van natuurgebieden en door beïnvloeding van het overheidsbeleid inzake natuurbehoud en ruimtelijke ordening. Natuurpunt is eigenaar en beheerder van 16.500 hectare natuur, verspreid over ruim 500 terreinen in heel Vlaanderen. Daarnaast wil de vereniging ook een voortrekkersrol vervullen op het vlak van natuurstudie en natuur- en milieueducatie.

Lid worden

Door overschrijving van 24 euro op rekening
BE17 230 00442 3321 met vermelding 'nieuw lid'.

Als lid ontvangt u automatisch het nationaal contactblad 'Natuurblad'. Extra abonnementen: Natuur.focus (natuurstudie en -beheer) en Natuur.oriolus (vogelstudie), afzonderlijk elk 8,5 euro, beide extra abonnementen 14,5 euro.

Meander

Meander is het gratis driemaandelijks contactblad voor de leden van Natuurpunt in de afdelingen Balen-Nete, Geel-Meerhout, Ham en Netebronnen (Mol,Dessel). Andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement op Meander nemen door overschrijving van 8 euro op rekening BE31 001 56350 0055 van Meander.

Redactieraad

An Gijs, Jef Sas, Frans Emmerechts, Jeannine Simonis, Jan De Schepper, Tom Schildermans, Goedeke Reyniers, Jan Albrecht.

Contact / v.u.

An Gijs, Weidestraat 11, 2490 Balen, tel. 014-32 28 53,
mail: an.gijs@gmail.com

Oplage: 2.000 exemplaren

Giften

Giften voor de aankoop van natuurgebieden in de regio Meanderland zijn welkom op rekening 293-0212075-88 met vermelding van de naam en het nummer van het project dat je wenst te steunen:

7703 - Keiheuvel (Balen)
7709 - De Maat (Mol)
7067 - Zammelsbroek (Geel)
7088 - Neerhelst (Geel)
7118 - Griesbroek (Balen)
7725 - Buitengoor en Vleminksliep (Mol)
7734 - De Vennen (Balen)
7736 - Malesbroek (Geel/Meerhout)
7739 - Molse Nete (Balen/Mol)
7763 - Belsbroek-De Vloeyen (Geel/Meerhout)
7769 - Breeven (Geel)
7779 - Scheppeleke Nete (Mol/Balen)
7783 - Zelguis (Geel)
7784 - De Bleken (Mol)
8810 - De Rammelaars (Ham)
8874 - Veldhovenheide (Ham)

Contactpersonen afdelingsbesturen

Afdeling Netebronnen

Secretaris: Jef Sas, 014-31 26 57
www.natuurpuntnetebonnen.be

Afdeling Balen-Nete

Secretaris: Tom Schildermans, 0473-66 10 99
www.natuurpuntbalen-nete.be

Afdeling Geel-Meerhout

Secretaris: Louis Pals, 014-58 97 80
www.natuurpunt.be/geel-meerhout

Afdeling Ham

Secretaris: Frans Hoes, 0472-57 75 15
www.natuurpuntham.be

Met dank aan onze fotografen

Frans Emmerechts, Wim Bosch, Fons van Vlerken, An Gijs, Denis Mertens, Jan Albrecht, Karin van Gool, Paul Dierckx, An de Wilde, Jeannine Simonis, Jo Dox, Jan Melis, Joris Vangeel.

Coverfoto's:

© Paul Dierckx, .

Koekoek, © Fons van Vlerken

Wandeling opening wasserij, © Jan Albrecht

foto colofon: © Jan Albrecht

Deadline teksten volgende Meander:

Zondag 1 September 2013 bij meanderlander@gmail.com

Versijning: eind september 2013

Inlichtingen voor het leveren van tekst en beeld:

an.gijs@gmail.com

A new hope

Als ik dit voorwoord zit te schrijven, is het buiten weeral aan het regenen. Een zoveelste druilerige dag in deze koude, natte lente. Voor vele dagvlinders was dit voorjaar dan ook weeral niet het beste seizoen dat ze konden wensen. In het artikel van Jeannine over de vlindertellingen kan je alvast de resultaten van vorige lente lezen. Voor ons natuurliefhebbers bracht de lente gelukkig beter nieuws.

Op 1 april startte Wim Pauels als coördinator van het nieuwe bezoekerscentrum Grote Nete-woud in De Wasserij van Meerhout. Inderdaad, eindelijk een bezoekerscentrum van Natuurpunt in onze regio. Hier, waar de natuurgebieden zo dik gezaaid liggen. Van over de grens met de provincie Limburg tot ver voorbij de grenzen van Meanderland ligt bijna een aaneengesloten brok natuur. Tot nu toe was er nog niets voorzien waar bezoekers van de Midden-Kempen konden ontdekken wat Natuurpunt allemaal te bieden heeft. Wim en een team van vrijwilligers laten bezoekers er kennis maken met onze natuurgebieden en wat er wel niet te beleven valt in het Grote Nete-woud. Dat het bezoekerscentrum al direct van bij de start een succes was kan je lezen in het artikel van Jo Dox over de officiële opening.

Ook voor de beheerteams was er goed nieuws. Op 9 mei kreeg ik onverwacht telefoon van de Gazet van Antwerpen. In het kanaal Dessel-Kwaadmechelen, ter hoogte van Olmen, had een visser een groot dier zien zwemmen. Toen het even later aan de kant kwam gekropen, bleek het een bever te zijn. Omdat dit toch nogal een ongewone waarneming was, nam de GvA-journaliste contact op met mij. Aanvankelijk was er misschien nog wat twijfel, was het geen muskus- of beverrat. Maar na het zien van de foto's die de visser met zijn gsm gemaakt had, was er geen twijfel meer mogelijk.

Er zit dus minstens één bever in het Grote Nete-woud. Voor natuurbeheerders in valleigebieden is de bever een zeer welkome bondgenoot. Bevers zijn immers echte specialisten in het verjongen van broekbossen, het open houden van rietvelden en het herstellen van de natuurlijke waterhuishouding. Alleen maar taken die voor de beheerteams zeer arbeidsintensief zijn.

Of hij zal blijven is nog maar de vraag, er zijn nu eenmaal nog altijd veel mensen die bang zijn van een iets wildere natuur en die zo'n dammenbouwer liever kwijt dan rijk zijn. De taak van Natuurpunt en haar leden is dan ook om onze natuurgebieden zo uit te bouwen opdat er ook hier een stevige thuisbasis voor bevers komt.

Als Vlaanderens grootste natuurvereniging kan het niet anders of we gaan hier in slagen.

TOM SCHILDERMANS
Natuurpunt Balen-Nete

foto:
Bever, ©CC 'Dickbauch'

Tussen zwart en wit is
veel misleiding.

De witte reus
Lecht liegen kunnen slechts
enkele soorten: kowen!
Die liegen als de zwart hier.

WITTE REUS

Een grote zweefvlieg boven de weg houdt de wandelaars tegen. Ongrijpbaar hangt hij stil, als een helikopter zwevend in de lucht. Het is een opvallend breedgeschouderde hommeltweefvlieg: de 'witte reus'. Met frappant crèmewit middenstuk en zwarte kont. Als ivoorzweefvlieg durft deze witte reus zich laten zien, hij hoeft zich niet te verstoppen met dat doeltreffend leugenpak. Hij schrikt iedereen af omdat hij lijkt op een echte hommel, een prikbeest. Net zo dreigend en hitsig. Allemaal vals, pure bluf, maar het werkt. Generaties hommeltweefvliegen hebben de truc toegepast. Soms niet van echt te onderscheiden. Een fopbij, een fopwesp, een fophommel. Hen wordt geen strobreed in de weg gelegd. 'Mimicry' is een slimme truc.

Er zijn veel zweefvliegen die zich hullen in een afschrikkend kleurenpak en zo iedereen misleiden. Op de schermbloemen van berenklauw vinden we tegenwoordig af en toe ook de stadsreus. Als larve leeft de stadsreus van afval in wespennesten. Nog niet zo lang geleden werden entomologen opgewonden van de melding van een stadsreus. Stilaan wordt ook hij een bekende. Het is onze allergrootste zweefvlieg, maar niet de grootste leugenaar.

Er zijn meer liegbeesten te ontmoeten langs deze weg. De vlinderpop van het citroentje lijkt een opgepold blaadje van het vuilboompje. Spanrupsen lijken net kleine takjes. Sommige vlinderrupsen kunnen ook smoesjes verkopen en zich voordoen als een kleine scheet. Ook nonvlinders, plakkers, wapendragers, grasbeertjes en zovele andere lijken bij hun dagslaap sprekend op een vogelpoepje. Pijlstaartvlinders, dag- en nachtpauwogen laten vogels schrikken met hun felle ogen op de vleugels. Net zoals de olifantsrupsen van het groot avondrood die hun slurf, slangenlijf en drie paar valse ogen gebruiken als ze worden gestoord in hun dagslaap. De truck is hen aangeboren door aanpassing en selectie. De natuur is vol misleidende informatie.

Een wilde eend kan in de sloot als vleugellam voor je uit sukkelen, aandacht trekkend en spartelend, net zolang tot ze je ver genoeg heeft wegge lokt van haar kuikens. Ook de nachtzwaluw simuleert opvallend een gebroken vleugel en probeert onhandig weg te vluchten als je bij zijn nest komt. Ze liegen je weg.

Door en door liegen kunnen slechts enkele soorten. Kauwen, die liegen dat ze zwart zien. Zij hebben mij pas echt getoond hoe gewiekst dieren kunnen jokken. Als ik kaasrestjes buiten gooi langs de keu-

kendeur, slaat de eerste kauw die het ziet roofvogelalarm, zodat de andere wegvluchten, en dan neemt hij lekker de kaas voor zichzelf alleen. Maar zodra de anderen het door hebben, laten ze zich niet meer beetnemen door die ene slimmerik. Soms vlucht de bedrieger dan zelf weg, meegesleept door zijn eigen vals alarm en door de paniek van de anderen. Hij gelooft zijn eigen leugens.

Kauwen verstaan ook de kunst om de alarmkreet van andere vogelsoorten na te bootsen, die ze op deze manier van hun eetplaats verjagen. Spreeuwen ruimen zo het veld, meeuwen maken de stortplaats vrij voor de jokkebrokken. Onder elkaar wordt veel gelogen. Soms slaakt een kauw vals alarm als de buurkauw op het punt staat een lekker hapje te pakken. Deze truc lukt altijd, maar wordt niet steeds gebruikt, anders blijven ze niet geloofwaardig voor hun tegenspelers. Kauwen kunnen ook hun bedrieger beetnemen. Ze doen alsof ze iets lekkers verstoppen terwijl er helemaal niets eetbaars is. Kruimeldieven worden altijd gefopt. Sommige verstoppers zijn zo slim dat ze hulpvaardig beginnen mee te zoeken naar iets dat ze zelf verstopt hebben en leiden intussen de anderen op een verkeerd spoor. Ze liegen en bedriegen tegelijkertijd. Echte liegbeesten, die zwart-rikken!

Tussen zwart en wit is veel misleiding.

De witte reus, die neemt de vogels beet, zijn truc werkt ook altijd, zonder dat hij het zelf weet. Of weten wij dat niet? Een van de redenen waarom het voor ons zo moeilijk is zijn leugen te begrijpen is wellicht dat wij niet tegelijk naar alle kanten kunnen kijken. Als ons zoekbeeld beperkt is, zien we wellicht essentiële dingen over het hoofd. Zijn hommeltkleur is voor velen slechts een witte vlek in de bloemrijke heg. Een haag kan vol insecten zitten, ze kan gonzen en vogelrijk zijn, maar ze kan ook het zicht belemmeren. Als we met geloofwaardigheid een gat in de haag kappen geeft dat een voorstelling weer van een witte reus.

Onder ons zijn ook witte reuzen die niet altijd geloofwaardig zijn. Het is eenvoudiger de dingen voor te stellen zoals ze zijn. Wie de waarheid vertelt, hoeft niets te onthouden. Liegen is niet gemakkelijk. Het getuigt van intelligentie. Niemand zo bekwaam als mensen. De besten jokken vlot en pienter zonder dat iemand hen doorheeft. Maar de grootste witte reuzen weten nauwelijks dat ze liegen. Ze vergeten de ware versie en weten op den duur niet meer dat ze iets hebben verzonnen. Een gladjanus maakt

WITTE REUS

(vervolg)

steeds een oprechte indruk.

Kinderen leren al voor ze volwassen zijn dat het selectief vertellen van de waarheid en het misleiden van anderen zijn voordelen heeft. Deugden als eerlijkheid en oprechtheid wordt kinderen wel aangeleerd. Maar tegenover wildvreemden geldt een andere moraal dan tegen familie en vrienden. Wie altijd de waarheid vertelt zal buiten de kleine familiekring een naïeve sukkelaar blijken die door iedereen wordt opgelicht en bedrogen. Eerlijkheid kan in de ene situatie een deugd zijn, maar in een andere situatie een stommeit. Wat 'goed' en 'slecht' is in de ogen van anderen kan ten eigen voordele worden aangewend. Leugens kunnen soms onvergeeflijk zijn en soms voordelig. Een leugen om bestwil wordt door iedereen toegepast. Een witte reus is niet onwetend. Wie altijd de waarheid vertelt is haast even onaangepast als de dwangmatige leugenaar. Om niet tegen de lamp te lopen is eerlijkheid en spontaniteit het gemakkelijkst, maar niemand kan het laten om selectief te zijn met zijn waarheid. Alleen het kleine kind vertelt de waarheid en roept luidkeels dat de keizer helemaal geen kleren aan heeft. Eenmaal groot, blijft daar weinig van over.

Wie volstrekt eerlijk en oprecht is, is een 'witte dwerg'. Iemand die betrouwbaar is tot in het oneindige. Witte dwergen zijn als sterren die aan het einde van hun levenscyclus zijn gekomen. Ze stralen weinig licht uit, zijn erg klein en kunnen eindigen in een zwart gat.

ACHILLES COOLS

Voorpublicatie uit: Wolvenaard, verschijnt in 2013 bij ATLAS, Amsterdam

Tekening: Achilles Cools

Nieuwsbrief Meanderland

Schrijf je in!

Nieuwsbrief Meanderland is een gratis digitale nieuwsbrief van de Natuurpunt afdelingen in regio Meanderland. Maandelijks wordt je op de hoogte gehouden van het actuele natuurnieuws en activiteiten in de regio

We werpen o.a. een korte blik op voorbijgaande activiteiten en lopende projecten, geven een overzicht van geplande activiteiten en cursussen en doen een oproep wanneer we helpende handen kunnen gebruiken. Bovendien bieden we u interessante 'Wistjedaatjes'!

Geïnteresseerd? Schrijf nu online in op:

www.natuurpuntnetebonnen.be

www.natuurpuntbalen-nete.be

www.natuurpunt.be/geel-meerhout

www.natuurpuntham.be

... En vind onze maandelijkse nieuwsbrief weldra in uw mailbox!

Natuurpunt: Grote natuurbeschermers maar ook grote boer!

Veel van de terreinen die Natuurpunt beheert, zijn meestal "marginale" lappen grond. Natuurpunt "imiteert" ergaankerezinhetoudelandgebruik... wat alleen mogelijk is dank zij de inzet van talloze vrijwilligers, professionele beheersploegen,...en niet te vergeten onze grazers! Natuurpunt zelf beschikt over een kudde van zo'n 700 Schotse Gallowayrunderen. Deze dieren komen toe met wat er in de terreinen groeit en bloeit en behoeven nauwelijks verzorging. Zelfs de koudste winter deert hen niet.

Vlees met smaak zonder "bijsmaak".

Begrazing is in essentie een slimme manier om voor de mens oneetbare gewassen zoals gras en bladeren op een eenvoudige wijze (je moet niet eerst zaaien, oogsten, voeren, ...) om te zetten in voedsel (vlees, kaas en boter).

Jaarlijks slachten we de overtallige stieren en een aantal koeien. Zo houden we onze kudde optimaal, en ... het brengt extra geld in het laatje! Over het Kanaal apprecieert men al eeuwenlang het smakelijke Gallowayvlees. Het vlees van onze dieren is echt een klasse apart!

100% Gras-gevoerd vlees heeft grote gezondheidsvoordelen:

- Rijk aan omega-3-vetzuren (3x meer): goed voor hart- en vaatstelsel en hersenen
- Een goede verhouding tussen omega-3 en omega-6 vetzuren
- 2x minder verzadigde vetten (lagere cholesterol!)
- Rijk aan CLA's (geconjugerd linoleenzuur), 5x meer dan gewoon vlees: goed voor hart- en vaatstelsel, tegen diabetes, tegen kanker en osteoporose
- Meer vitamineE & vitamineB & vitamineD en sporenelementen (magnesium, calcium, kalium en selenium)
- 10 Keer meer beta-caroteen (vitamine A) – dit zie je in het gezonde 'gele vet'
- Draagt niet bij aan de kalkkap van het regenwoud voor soja teelt als veevoeder.

Natuurproducten op 21 mei aan huis geleverd, groot succes.

Guido Vanhoof, keurslager in Mol-Ginderbuiten en al jaren lid van Natuurpunt, was geïnteresseerd om een galloway van Natuurpunt te verwerken.

We zaten vrij snel op dezelfde golfengete met als resultaat een eerste levering op 21 mei. Dit was een schot in de roos. Dankzij de verkoop kan er weer 100 m² natuur veilig gesteld worden.

Dankzij Guido is het aanbod ook vergroot. Naast 100% Galloway is er nu ook voor de worstjes en het gehakt een gemengde versie met 30% Duroc-varkensvlees.

Ook het lamsvlees komt nu van een bevriende vereniging, met name van Kemp (www.kempvzw.be). Zij beheren natuurgebieden met Kempische heideschappen zodat ook deze dieren verantwoord en duurzaam kunnen opgroeien.

Je BBQ van Natuurpunt

Het koude voorjaar ligt al lang achter ons en in vele tuinen staat de barbecue klaar. Wil je verantwoord vlees op de bbq, bestel dan een pakketje Galloway-Lamsvlees en verras je gasten.

JÜRGEN VERREYNT

Natuurpunt Meanderland
verantwoordelijke werkgroep evenementen
en natuurproducten

foto:

Galloway met veulen, ©CC GerardM

MEER INFO EN BESTELFORMULIER :

Verreyt Jürgen
jurgen.verreyt@skynet.be
GSM: 0497 70 63 08,
Tel: 014 32 37 85

Of rechtstreeks bij de keurslager:
www.keurslagervanhoof.be

Meanderl

Natuurberichten

Winter Lente 2013

Winterwatervogeltellingen

Bij de mid-maandelijks tellingen van de watervogels op de Molse plassen zorgde de zandput van Mol-Rauw weer voor de verrassingen. Op 16/12/12 troffen onze tellers Nico en Lex er een W Grote Zee-eend en op 17/02 zwom er een onvolwassen Parelduiker, die nog enkele dagen bleef pleisteren en zo vele fotografen tot aan de zandput lokte (zie forum Birdingkempen of www.waarnemingen.be voor de foto's). Eind dit jaar (half november – half december) zal er een cursus watervogels ingericht worden in Ecocentrum De Goren door Natuurpunt Netebronnen. Voor de praktijk gaan we dan eens mee op watervogeltelling langs alle Molse plassen: een aanrader!

Meeuwentelling op slaapplaatsen

Op 23/02/13 werd door 7 vogelaars in Siberische omstandigheden een simultane meeuwentelling uitgevoerd op de slaapplaatsen Mol Grote Zandput en Lommel Maatheide. Niet minder dan 24.950 ex. kwamen als totaal in het notitieboekje waaronder ca. 8.700 Stormmeeuwen en de rest dus Kokmeeuwen. Ook 80 Zilvermeeuwen en 6 Kleine Mantelmeeuwen konden in de aanvliegende groepen gedermineerd worden. Op de Grote Zandput in Mol zorgden de min. 2.600 Toendrarietganzen voor nog meer spektakel bij het opzoeken van hun slaapplaats aldaar. Met slechts 11 Zaagbekken ter plaatse bleef het aantal duidelijk onder dat van vorig jaar (>50ex. toen).

De roerdompen hoempen weer ...

Deze winter kon je meerdere Roerdompen (3 tot 4 ex. zelfs) geregeld bewonderen in de rietkraag tegenover de uitkijktoren op de gemeentevijver in Geel aan Sas 7. Dit voorjaar lijkt de naburige Kattestaart aan het Prinsenspark in Retie weer hun geprefereerde broedplaats te worden. Vermoedelijk is daar weer 1 M met 2 WW actief zoals 2 jaar geleden ook al vastgesteld kon worden. Ze worden ook nu nauwlettend opgevolgd. Alle waarnemingen

van Roerdompen in de regio worden dan ook liefst gepost op het birdingkempen-forum of op www.waarnemingen.be, want de soort is duidelijk aan een revival bezig in onze streek.

Roerdompen uit de oude doos ...

In ornithologisch tijdschrift De Wielewaal vinden we in een artikel over het broedseizoen 1967 in het noordoosten van de provincie Antwerpen het volgende: "Op de Kweekvijvers (=Postel Wateringen) bracht 1 W één jong groot. Het M was slechts sporadisch aanwezig. Het verbleef gewoonlijk op de Ronde Put (=aan de overkant van het kanaal), waar ook de roepkasten gelegen waren. Waarschijnlijk heeft daar ook een W gebroed."

Over de Slobeend lezen we in datzelfde artikel: "Zeldzame broedvogel: 2 koppels op de Kweekvijvers te Postel (=Wateringen), 1 koppel op de Dotsvijver (= gemeentelijke visvijver Geel) die nu helaas tot ontspanningscentrum wordt omgebouwd ..." Gelukkig krijgt natuur daar nu weer meer kansen!

Huiszwaluwen Mol-Gompel

Bij de herstelling van de kanaalbrug in Mol-Gompel moesten de aanwezige nesten van de kolonie Huiszwaluwen verdwijnen, maar ingenieur Dirk Verhoeven (Dienst Scheepvaart) nam contact op met Natuurpunt (Koen Leysen) om na de werken als eerste hulp weer kunstnesten voor deze vogels op te hangen. Dankzij Eric Peetermans van de Geelse Vogelaars konden we aan 16 (door hem zelf vervaardigde) nesten geraken die dan door een bereidwillige ploeg van de Dienst Scheepvaart met een hoogtewerker op hun plaats geplakt werden. Nu nog afwachten of deze kunstnesten ook in gebruik zullen genomen worden als de huiszwaluwen terugkeren ...

and

Bijzondere voorjaarswaarnemingen

Op 04/05 zag Yves Lesseliers een Zwarte Ooievaar opvliegen vanuit de Koemook in Mol-Postel; op 09/05 trok 1 ex. over op Lommel Maatheide.

Op 05/05 en 07/05 liet een Klein Waterhoen zich horen in Geel Neerhelst (A. Cools) en van 15/05 tot zeker 19/05 zat een Grote Karekiet te zingen in Retie Prinsenpark (D. Meeus, J. Cortens).

Nog opmerkelijk: op 07/05 zwom een Bever door het kanaal aan Sas 3 in Mol (M. Christensen) en op 08/05 kon een visser een foto maken van een (dezelfde?) Bever op de oever van het kanaal Dessel-Kwaadmechelen in Balen-Olmen. Of vestigt zich hier ook ergens een Beverkolonie? Ze worden de laatste jaren wel meer en meer gespot ...

Foto's:

Roerdompen, rechts: © Wim Bosch
Grote Karekiet, links: ©CC Agustin Povedano

JEF SAS

Natuur voor Groentjes

Voor mensen die altijd al hebben willen weten wat er in de natuur gebeurt maar die geen zin hebben om terug op de schoolbanken te zitten, organiseert Natuurpunt Balen-Nete een laagdrempelige kennisvormingscursus met de natuur in vijf lessen en vijf activiteiten.

De cursus is niet gericht op kennisverwerving, maar op eigen ervaringen en belevenissen. In 5 thema's die elk behandeld worden in een theorieles op dinsdag en een praktijkles op zaterdag wordt steeds een ander facet van de natuur in de nabije omgeving behandeld.

Thema 1: Natuur op mensenmaat

Dinsdag 10/9 en zaterdag 14/9

Waarom is natuur belangrijk? Hoe kijken we naar de natuur?

Thema 2: Huis-, tuin- en keukennatuur

Dinsdag 17/9 en zaterdag 21/9

Natuur moet je niet ver zoeken. De huis-, tuin- en keukennatuur zit vol verrassingen.

Hoe maak je van de eigen tuin of bords een mini natuurreserveaat?

Thema 3: Achter de schermen van de natuur

Dinsdag 24/9 en zaterdag 28/9

Hoe werkt de natuur?

Het landschap lezen, samenhangen en verbanden ontdekken.

Thema 4: Natuur, daar wordt aan gewerkt

Dinsdag 1/10 en zaterdag 5/10

Waarom natuur beheren? Hoe natuur beheren?

Thema 5: Een blik geopend op de wereld

Dinsdag 8/10 en zaterdag 12/10

Biodiversiteitscrisis, voedselzekerheid, klimaatwijziging. Wat betekent duurzame ontwikkeling?

Kleine oplossingen voor de grote problemen.

Praktisch

Alle theorielessen gaan door op dinsdag van 19.30 tot 22.30 uur in de Olmense vrije basisschool Klavertje Vier, Schoolstraat 3, Balen-Olmen.

De praktijklessen zijn op verplaatsing binnen Balen, telkens op zaterdagvoormiddag van 9 tot 12 uur.

Prijs: 25 EUR voor leden en 30 EUR voor niet-leden
Inschrijven: overschrijving op rekening BE65 0688 9444 3996 van Natuurpunt Balen-Nete met vermelding van 'Natuur voor groentjes'

Meer info: Dirk Geenen, e-mail: geenen.dirk@skynet.be of tel. 014-30 38 54

fotos:

boven, © An Gijs
onder, © Frans Emmerechts

Het zal je maar overkomen!

Enkele weken geleden waren Denis en Jan bezig met het herstellen van een raster in het natuurgebied "De Vennen". Denis zag plots dat aan de overkant van de weide een ree rond een weipaal stond te springen. Wat bleek: een jonge bok was met zijn gewei in een loshangend stuk lint van een omheining vastgeraakt en ondanks alle getrek kon hij niet meer weg.

Denis en Jan erop af en ze zouden die knoop eens gauw losmaken, maar Denis was nog maar in de buurt van de jonge bok of dat kereltje deed onverwacht een uitval met zijn gewei en raakte Denis pijnlijk in zijn bil. Gelukkig kon de jonge bok niet ver weg anders was Denis misschien helemaal ondersteboven gebokst.

Na enig overleg werd er gauw een oud deken uit het autokoffer gehaald en voorzichtig over de ree gooid die nu helemaal kalm werd. Na enig gewriemel bleek het lint zo vast tussen het gewei dat het niet meer kon losgemaakt worden en dan werd besloten het lint maar door te knippen.

Eind goed al goed dus! Kom je in "De Vennen" een bok tegen met een lint in zijn gewei, je weet van waar dat komt. En met de bil van Denis kwam het blijkbaar ook goed.

Denis nam een foto van het ongelukkig beestje waarvan het resultaat hierbij.

JAN MALLANTS
Foto's: © Denis Mertens

Fotografie in 't Kristallijn

Waar je ook gaat langs onze wegen, je komt nog heel wat schoons tegen!

Tijdens de weekends van 12-13 en 19-20 oktober stelt werkgroep Natuurfotografie van afdeling Netebronnen een 50-tal natuurfoto's over de plaatselijke fauna en flora tentoon in 't Kristallijn (socio-cultureel initiatief van Sibelco, Blauwe Keidreef 3 in Mol)

Leden van de verschillende afdelingen die fotografisch en organisatorisch aan deze tentoonstelling willen meewerken, dienen contact op te nemen met Fons Van Vlerken vóór 1 augustus (telefonisch of per email). Hij bezorgt je dan tijdig de modaliteiten i.v.m. de tentoonstelling.

Fons Van Vlerken: tel. 014-31 76 33
gsm 0495-65 61 51
email: alfons.van.vlerken@telenet.be

Natuur belevenissen avond

Vrijdag 8 november om 20 uur komen we ook weer samen in het Ecocentrum om te genieten van reisverslagen, overzichten van daguitstappen of de natuurbelevissen van een natuurpunter. Heb jij een mooie reis gemaakt of mooie natuurbelevissen kunnen vastleggen, het is die avond je kans om het aan de anderen te tonen en te vertellen. Neem hiervoor contact op met Fons Van Vlerken om verdere afspraken te maken.

Noteer alvast deze weekends in uw agenda!

FONS VAN VLERKEN

Foto's: © Fons van Vlerken
Krooneend
Duizendguldenkruid
Koekoek
Dodaars

Excursie door de Keiheuvel en de Most

Balen, zondag 7 april 2013

ANB-boswachter Manu Vermeulen nam niet minder dan 30 deelnemers op sleeptouw voor een memorabele (voor sommigen toch!) wandeling door zijn natuurgebied.

Eerst trokken we door de Keiheuvel waar het LIFE-project (herstel van de landduinen) al duidelijk resultaten opleverde. De Boomleeuweriken zongen volop en ook de Nachtzwaluw is er teruggekeerd als broedvogel door het herstel van meer open landschappen met stuifduinen.

Dan trokken we door de eikendreven rond het kasteel naar het natte gedeelte van de Most. De Middelste Bonte Specht gaf niet thuis vandaag, al had ze zich dit jaar al wel laten horen ... Ook voor de Blauwborst was het (nog) te koud, maar de wandeling (voor de durvers!) over het levende trilveen maakte veel goed. Een echte sensatie om over zo'n natuurlijke watermatras te kunnen lopen, al kon iedereen zijn voeten hierbij niet droog houden (zie foto's)!

Volgend jaar willen we de Most zeker terug opnemen in onze excursiekalender en dan liefst voor een veelbelovende en eveneens verrassende avondwandeling. Bedankt, Manu!

JEF SAS

Foto's: © Karin Van Gool

Award voor de poelenwerkgroep Waterleven

De regionale poelenwerkgroep Waterleven, waaraan onze afdeling Geel-Meerhout participeert, werd opgericht in 2001. De werkgroep heeft als doel om op een ecologisch verantwoorde manier de diversiteit in en om de waterpartijen uit onze regio te bestuderen en is actief op het gebied van natuurstudie, natuureducatie, natuurbeheer en natuurbehoud.

Onlangs viel de werkgroep in de prijzen! Getuigen hiervan zijn onderstaand briefje van het 'hoofdkwartier' en bijgaande foto van de award die ze mochten ontvangen.

"Aan alle leden van de poelenwerkgroep 'Waterleven'

Zaterdagvoormiddag gaven jullie een sterke presentatie op Ankona. De voorstelling gaf een goede inkijk in jullie werkwijze. Echt wel indrukwekkend hoe jullie voor een totaalbeeld zorgen bij een poel, door zowel de fauna, de flora én de abiotiek in kaart te brengen. Uniek bij Natuurpunt!

Proficiat met jullie award!

De award is de bekroning van jullie kwaliteitsvolle werk. Hopelijk geeft het ook extra energie om de werking verder te zetten.

Dankjewel iedereen voor jullie grote inzet!

Krien Hansen

Natuurpunt Studie

Werkgroepencoördinator"

Info over de werkgroep Waterleven: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Activiteiten Meanderland

Zaterdag 29 juni

Werkgroep Thalictrum

Stuw hooilanden Olensbroek. Beschrijving: We inventariseren een complex van kleine smalle hooilanden doorsneden met slenken. De percelen worden al verschillende jaren gehooit wat resulteerde in groeiplaatsen van ratelaar en verschillende zeggesoorten. Vorige inventarisatie gebeurde in 2008 en we zijn benieuwd hoe het perceel is geëvolueerd. IFBL code: c5-36-22. Afspraak: 9 uur aan infobord Olens Broek, Roerdompstraat, Olen (einde omstreeks 12 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zaterdag 6 juli:

Ecologische werkgroep Meanderland

Balen-Griesbroek. Monitoring van percelen aan Centennial. Afspraak: 9 uur aan parking Centennial, Vloedbeemdenstraat, Balen-Olmen (einde omstreeks 12 uur). Info: Marianne Horemans en Paul Wouters, e-mail: paul.wouters1@telenet.be of gsm 0496-51 02 79.

Zaterdag 6 juli:

Werkochtend De Rammelaars

Vrijwilligers steken de handen uit de mouwen in natuurgebied de Rammelaars. Iedereen welkom! Afspraak: 9 uur aan het Natuurhuis De Rammelaars, Ham. Info: beheer@natuurpuntham.be of www.natuurpuntham.be

Zondag 7 juli:

Zomerwandeling De Vloeyen

Afspraak: 14 uur aan parking taverne De Watermolen, Meerhout. Info: Jo Dox, gsm 0494-42 35 78 of e-mail: doxjo@belgacom.net.

Zaterdag 13 juli

Werkgroep Thalictrum

Molliniaweide Langendonk Herentals. Beschrijving: Het perceel kende al een ganse (beheer)geschiedenis: van verruigd grasland, over schapen-paardenwei naar opnieuw hooiland.

Dit alles met als doel de botanische rijkdom (groeiplaats van dotterbloem en waterdrieblad) te behouden. Wereld ook in 2004 door Thalictrum geïnventariseerd en we gaan dus kijken hoe het perceel is geëvolueerd. IFBL code: c5-36-23. Afspraak: 9 uur Hoek Langendonkstraat-Kamergoor, Herentals (einde omstreeks 12 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zondag 14 juli

Wandeling Zammelsbroek

Thema: Waterleven. Afspraak: 14 uur, kerk Zammel. Info: Louis Pals, tel. 014-58 97 80 of e-mail: palsghoos@skynet.be.

Zaterdag 20 juli

Werkgroep Thalictrum

Stuk van de Mossel: N776 en N775 Zammelsbroek. Beschrijving: Voormalig hooiland dat door achterstallig beheer meer dan de helft verbost was. Is de laatste 2 jaar telkens één maal gemaaid en wordt in de winter 2012-2013 terug een stuk open gemaakt om het maaien makkelijker te maken. In deze buurt ligt het eerste stukje dat ooit kon aangekocht worden in het Zammelsbroek. En het stuk ligt in de buurt van de laatste vindplaats van veenpluis. IFBL: C5-58-34. Afspraak: 9 uur aan brugje aan het eind van Binnenbroek (einde omstreeks 12 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zondag 21 juli

Daguitstap blauwgraslanden Dommelvallei.

Ecologische werkgroep Meanderland en Natuurpunt Balen-Nete (Hechtel-Eksel) Picknick meenemen. Afspraak: 9 uur aan het marktplein Balen-centrum (carpool). Info: Marianne Horemans en Paul Wouters, e-mail: paul.wouters1@telenet.be of gsm 0496-51 02 79.

Vrijdag 26 juli:

'Op zoek naar de nachtzwaluw'

Avondwandeling Keiheuvel en De Most.

(ongeveer 7 km). Start: Parking Keiheuvel, tegenover frituur t'Enneke, 17e Eskadrille Licht Vliegwezenlaan 12, Balen. Info: Tom Schildermans, gsm 0473-66 10 99.

Zaterdag 27 juli

Ecologische werkgroep Meanderland

en plantenwerkgroep Thalictrum (Geel-Bel). Monitoring flora en fauna van het Torfven. Afspraak: 9 uur aan Kapucienenberg 38, 2440 Geel-Bel (einde omstreeks 12 uur). Info: Marianne Horemans en Paul Wouters, e-mail: paul.wouters1@telenet.be of gsm 0496-51 02 79.

Vrijdag 2 augustus

Werkgroep Micrasterias

(Geel -Neerhelst) Inventarisatie van kranswieren en sieralgen. Afspraak: 14 uur aan het infobord aan de kanaaldijk op het einde van de Larumsebrugweg. Info: Marianne Horemans en Paul Wouters, e-mail: paul.wouters1@telenet.be of gsm 0496-51 02 79.

Zaterdag 3 augustus

Werkgroep Waterleven

Nemen van watermonsters. Afspraak: 9 uur Vorselaar - Westerlo - Neerhelst (einde omstreeks 12 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Wateranalyse. Afspraak: 13 uur aan het bedrijvenpark Dikberd, Unit 13B, Dikberd 14, Herentals. Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zaterdag 3 augustus

Werkochtend De Rammelaars

Vrijwilligers steken de handen uit de mouwen in natuurgebied de Rammelaars. Iedereen welkom! Afspraak: 9 uur aan het Natuur.huis De Rammelaars, Ham. Info: beheer@natuurpuntham.be of www.natuurpuntham.be

Zondag 4 augustus

Vlinder mee weekend

Natuurpunt Balen-Nete (Natuurgebied De Vennen) Op zoek naar vlinders en juffers. Laarzen meebrengen! Afspraak: 14 uur aan parking voetbalterrein FC Cools, Peer Luytendijk, Balen-Schoorheide. Info: Jan Mallants, tel. 014-81 70 09.

Zaterdag 10 augustus

Werkgroep Thalictrum

Gemeenteheide Olensbroek. Beschrijving: Het perceel werd ongeveer 15 jaar geleden geplagd en evolueerde sindsdien naar een structuurrijke heide met naast oude en jonge struikheide ook dopheide, liggende vleugeltjesbloem en stekelbrem. IFBL: c5-36-24 Afspraak: 9 uur aan parking infobord Olens Broek, Roerdompstraat, Olen (einde omstreeks 12 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zondag 11 augustus:

Werkvoormiddag en excursie namiddag

De Wurft en Koemook Mol-Postel. Natuurpunt Netebron-

nen. Werkvoormiddag en namiddag excursie o.l.v. Yves Lesseliers. Picknick meebrengen.

Afspraak voormiddag: 8.45 uur op parking natuurgebied Den Diel (carpool) aan Sas 3 Mol of om 9 uur op de Wurft in Mol-Postel bij Yves Lesseliers.

Afspraak namiddag: 13.45 uur op parking natuurgebied Den Diel (carpool) aan Sas 3 Mol of om 14 uur op de Wurft in Mol-Postel bij Yves Lesseliers. Info: Jef Sas, e-mail: jef.sas@skynet.be of gsm 0499-34 62 60 of tel. 014-31 26 57.

Maandag 12 augustus

Werkgroep Waterleven

Cursus fonteinkruiden en sterrenkrozen. Afspraak: 19.30 uur aan pastorie St Jozef Olen, Lichtaartseweg 200 (einde omstreeks 22.30 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zaterdag 17 augustus

Ecologische werkgroep Meanderland

(Ham De Rammelaars) Monitoring percelen in natuurgebied De Rammelaars. Afspraak: Natuur.huis De Rammelaars, Zwartenhoekstraat 1, 3945 Kwaadmechelen. Info: Marianne Horemans en Paul Wouters, e-mail: paul.wouters1@telenet.be of gsm 0496-51 02 79.

Zaterdag 17 augustus

Werkgroep Waterleven

Cursus fonteinkruiden en sterrenkrozen. Afspraak: 9 uur aan het infobord Roerdompstraat 2 S. Jozef Olen (einde omstreeks 16.30 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zondag 18 augustus

Zomerwandeling De Rammelaars

Thema: Zomerbloeiërs. Natuurpunt Ham. Afspraak: 14 uur aan Natuur.huis De Rammelaars. Info: www.natuurpuntham.be, Jo Dox, gsm 0494-42 35 78, e-mail: doxjo@belgacom.net.

Zaterdag 24 augustus

Een zachte zomeravond

Natuurpunt Ham. viert de zomer en de nacht van de vleermuis. Wandeling, vleermuizen observeren, eten, drinken, bbq muziek. Vanaf 17:00 uur aan Natuur.huis De Rammelaars. Zie ook op blz 25. Info: www.natuurpuntham.be, Frans Hoes Frans.Hoes2@telenet.be - 0472-57 75 15.

Zaterdag 24 augustus

Dwaallichtjestocht in het Griesbroek

Start: Taverne de Waterhoek, Olmensebaan 126, Balen om 20 uur. Info: Dirk Geenen, tel. 014-30 38 54.

Zaterdag 24 augustus

Werkgroep Thalictrum

Waterplanten vijver Neerhelst en perceel. (9u tot 12u) Beschrijving: Voor de tweede keer dit jaar zullen we de water- en oeverplanten inventariseren. IFBL: C5 - 37 - 24. Afspraak: 9 uur aan het einde Larumsebrugweg aan de kanaaldijk. Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Maandag 26 augustus:

Werkgroep Waterleven

Scheppen waterbeestjes aan het ven Kwarekken Westerlo. Afspraak: 14 uur Westerlo, Hoek Zoerleberg-Broekstraat (einde omstreeks 17 uur).

Determinatie waterdiertjes. (18u tot 22u) Afspraak: 18 uur aan pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200 (einde omstreeks 22 uur).

Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Vrijdag 30 augustus

Werkgroep Micrasterias

(Turnhouts Vennengebied)

Inventarisatie van kranswieren en sialgen. Afspraak: 14 uur aan parking bezoekerscentrum Klein Engelandhoeve, Klein-Engeland 29, Turnhout. Info: Marianne Horemans en Paul Wouters, e-mail: paul.wouters1@telenet.be of gsm 0496-51 02 79.

Zaterdag 31 augustus

Werkgroep Thalictrum

(9u tot 12u)

Ven Kwarekken Westerlo (ANB) en perceel. Beschrijving: voor de tweede maal zullen we zowel de poel maar nu ook het perceel inventariseren. IFBL: D5-17-13. Afspraak: 9 uur Westerlo, Zoerle-Parwijs, Broekstraat, Parking Tennis T.C. Westerlo (halverwege de Broekstraat links(!) aan de tennis-terreinen (einde omstreeks 12 uur). Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zondag 1 september

Heidewandeling Malesbroek – de Keyfheide

Afspraak: 14 uur aan parking taverne De Luihoeve. Info: Luc Vandennbergh, gsm 0499-63 20 07 of e-mail: luc.van.den.bergh@telenet.be.

Zaterdag 7 september

Werkochtend De Rammelaars

Vrijwilligers steken de handen uit de mouwen in natuurgebied de Rammelaars. Iedereen welkom! Afspraak: 9 uur aan het Natuur.huis De Rammelaars, Ham. Info: beheer@natuurpuntham.be of www.natuurpuntham.be

Zondag 15 september

Een heide vol leven

op de Maat en op Verkallen. Natuurpunt Netebronnen (De Maat en Verkallen, Mol) Afspraak: 9 uur op parking restaurant-boot Kleppende Klipper, De Maat/Sas 3. Info: Jef sas, e-mail: jefsas@skynet.be of gsm 0494-34 62 60 of tel. 014-31 26 57.

Maandag 16 september

Werkgroep Waterleven

Scheppen waterbeestjes vijver Neerhelst. Afspraak: 14 uur aan het einde Larumsebrugweg aan de kanaaldijk.

Determinatie waterdiertjes. Afspraak: 18 uur aan de pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200 (einde omstreeks

22 uur).

Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zondag 22 september

Op zoek naar Galloways en andere beesten

Natuurpunt Netebronnen en De Gagel (Gompelse Nete) ... Afspraak: 9 uur aan Casino Mol- Gompel, Owenslei, Mol. Info: Guy Hannes, tel. 014-21 71 54.

Zondag 22 September

Open straatdag Ham

Natuurpunt Ham met infostand, cafe en hapjes op de Open straatdag in Ham! 10-17u, centrum Oostham.

Maandag 30 september

Werkgroep Waterleven

Scheppen waterbeestjes vennen Het Heiken. (14u tot 17u) Afspraak: 14 uur Vorselaar, Schaapstal Dijkbaan (einde omstreeks 17 uur).

Determinatie waterdiertjes. (18u tot 22u) Afspraak: 18 uur aan pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200 (einde omstreeks 22 uur).

Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zaterdag 5 oktober

Werkochtend De Rammelaars

Vrijwilligers steken de handen uit de mouwen in natuurgebied de Rammelaars. Iedereen welkom! Afspraak: 9 uur aan het Natuur.huis De Rammelaars, Ham. Info: beheer@natuurpuntham.be of www.natuurpuntham.be

Zondag 6 oktober

Herfstwandeling Breeven-Grote Kievit

Afspraak: 14 uur aan kerk Ten Aard. Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65, e-mail: jeannine.simonis@telenet.be.

Zaterdag 12 oktober

Nacht van de Duisternis

Natuurpunt Ham organiseert fakkelwandeltochten, lezing, , cafe. vanaf 18 uur, Natuur.huis De Rammelaars

Za 12 en Zo 13 oktober, Za 19 en Zo 20 oktober

Tentoonstelling natuurfotografie

in 't Kristallijn Mol-Rauw, Blauwe Keidreef 2, Mol (zie artikel in dit blad op p.12).

Zondag 20 oktober

Herfstwandeling

Natuurpunt Ham organiseert een Herfstwandeling 14:00 aan Natuur.huis De Rammelaars. Thema: Dreven en paddestoelem. Info: www.natuurpuntham.be, Jo Dox, gsm 0494-42 35 78, e-mail: doxjo@belgacom.net.

foto: Wandeling langs de Nete, tijdens de opening van bezoekerscentrum "De Wasserij", © Jan Albrecht

De laatste jaren was er bij de deelnemers aan de activiteiten van de plantenwerkgroep Thalictum en van de poelenwerkgroep Waterleven vraag naar meer informatie omtrent specifieke waterplantensoorten zoals fonteinkruiden en sterrenkrozen.

Een lesgever zoeken in deze materie was niet zo evident en we zijn dan ook verheugd dat we John Bruinsma wisten te overtuigen om deze taak op zich te nemen. John Bruinsma schreef mee aan de determinatietabel voor kranswieren in de Benelux en in 2010 publiceerde hij samen met Klaus Van de Weyer een tabel over twee kruisingen van fonteinkruiden, nieuw voor Nederland.

Deze korte cursus bestaat uit een theorieles op maandagavond 12 augustus en een excursiedag op 17 augustus. De avond zelf is er een theoretisch gedeelte, maar daarnaast zullen we de door de deelnemers meegebrachte sterrenkrozen en fonteinkruiden leren determineren. Denk eraan planten mee te brengen met bloeiwijze of vruchtjes.

Hiervoor moeten we beschikken over een binoculair of microscoop en breng ook je flora mee. Voor hen die niet over dit materiaal beschikken zullen we dit voorzien. Dit maakt dat we de inschrijvingen moeten beperken tot 16 personen.

De excursiedag verloopt als volgt. 's Morgens gaan we naar het Olensbroek, waar Eddy Vercammen ons zal rondleiden langs verschillende poelen. 's Middags eten we onze boterhammen op in de pastorie in Sint Jozef Olen. Daarna schuimen we verschillende vijvers af in het reservaat Neerhelst-De Botten onder begeleiding van Leon Dille en beëindigen we deze leerrijke dag om 16.30 uur.

JEANNINE SIMONIS

Foto: Paul Dierckx

Cursus waterplanten

Praktisch:

Maandag, 12 augustus:

19.30 tot 22.30 uur

Pastorij, Lichtaartseweg 200, Sint-Jozef Olen

Zaterdag 17 augustus

9 uur.

Infobord van het Olensbroek, Roerdompstraat 2, Sint-Jozef-Olen.

Inschrijven: Simonis Jeannine

Jeannine.Simonis@telenet.be

Tel. 014-59 31 65

Gsm: 0498-18 67 46

Prijs cursus: 15 EUR te betalen op rekening van Poelenwerkgroep: BE18 0015 5921 3665.

Met vermelding "Cursus waterplanten."

De opening van het bezoekerscentrum “De Wasserij” op zondag 21 april te Meerhout was een zeer succesvolle dag met meer dan 1000 bezoekers! Enkele honderden wandelaars maakten een wandeltocht door het “Grote Nete Woud”, zowel met een natuarpuntgids als individueel gebruik makend van het wandelnetwerk “Kempische Landduinenroute”.

De bezoekers kregen informatie aan de infostanden van het INBO, de Heemkundige Kring Meerhout, VVV-Meerhout en op de tentoonstelling van de VMM “Weg van de Grote Nete”.

Het goed werkend team van Natuurpunt bestond uit een 25 enthousiaste vrijwilligers uit heel de Meander- en Grote Nete Woud-regio! Zij zorgden o.a. voor pannenkoeken die fel werden gesmaakt. Natuurpunt heeft eveneens een 10-tal nieuwe leden kunnen werven!

Op zondagnamiddag van 13 tot 17 wordt het bezoekerscentrum opengehouden met de hulp van onze vrijwilligers. Daarnaast kan je er ook elke week op woensdag, donderdag en vrijdag van 9 tot 17 uur terecht.

Voor inlichtingen neem contact op met coördinator Wim Pauels: gsm 0473-96 53 95 of e-mail wim.pauels@natuurpunt.be.

Jo Dox

Opening bezoekers- centrum De Wasserij

Foto's:

Jan Albrecht, boven links:

Jo Dox, boven rechts

Jan Melis, onder

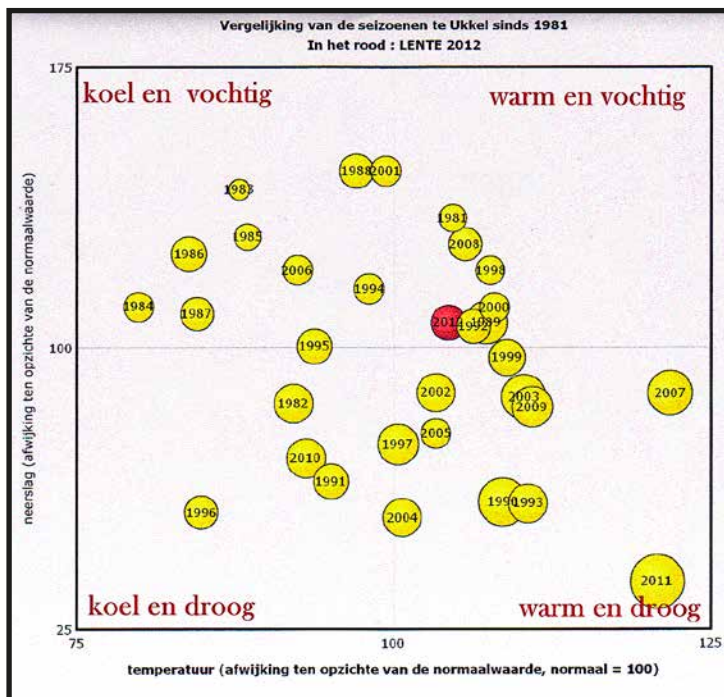
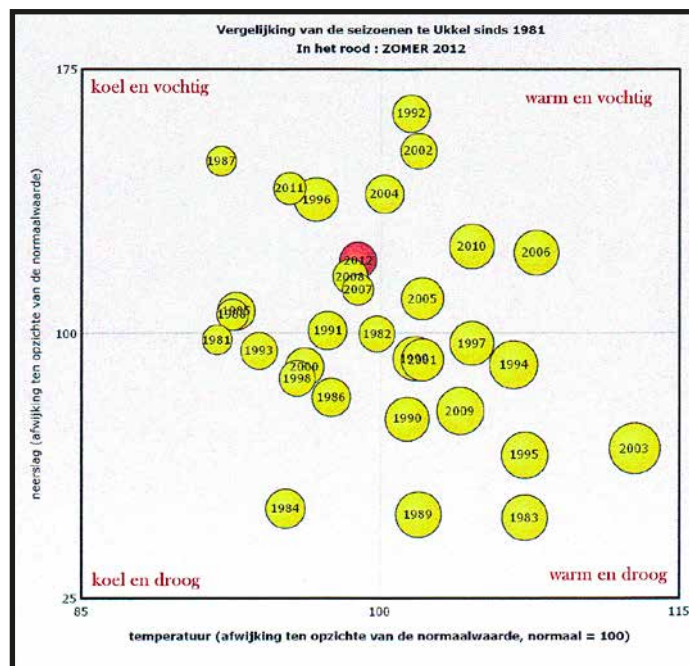

Vlinder Monitoring 2012

Kan het nog slechter?

De laatste jaren groeit bij vlindertellers het besef hoe groot het effect is van de weersomstandigheden op monitoring en zelfs op inventarisaties.

Bij monitoring worden ons heel wat disciplinaire regeltjes opgelegd: tellen vanaf 1 april tot eind september, met twee personen, tussen 10 en 16.30 uur (zomertijd), geen neerslag en een windsterkte lager dan vijf Beaufort, bij een temperatuur tussen 13 en 17°C kan alleen geteld worden als de bewolking minder dan 40% bedraagt. De eerste weken van het vlinderseizoen wordt aan deze voorwaarden vaak niet voldaan. Zo ook in 2012 waar gedurende vier van de eerste zeven weken, door aanhoudende regen niet kon geteld worden. De overwinterende vlinders zelf lieten zich ook vaak niet zien waardoor de aantallen voorjaarsvlinders (citroenvlinder, gehakkeld aurelia, dagpauwoog en kleine vos) de indruk geven te dalen of status quo te blijven. Waar we in 2011 genoten van een zeer warm en droog voorjaar, werd ons dit in 2012 ontzegd, zodat er slechts gedurende 20 van de 26 weken geteld werd op de Neerhelstroute en op de route in Oosterlo slechts gedurende 18 weken.

De bollen stellen de seizoenen voor sinds 1981, gerangschikt volgens 2 assen, de temperatuuras (horizontale as) en de neerslagsas (verticale as). Een seizoen dat binnen de normen valt voor beide parameters (temperatuur en neerslag) resulteert in

een bol gecentreerd op beide assen. De duur van de zonneshijn wordt in de grafiek weergegeven door de omvang van de bol. Hoe zonniger het seizoen, hoe groter de diameter van de bol.

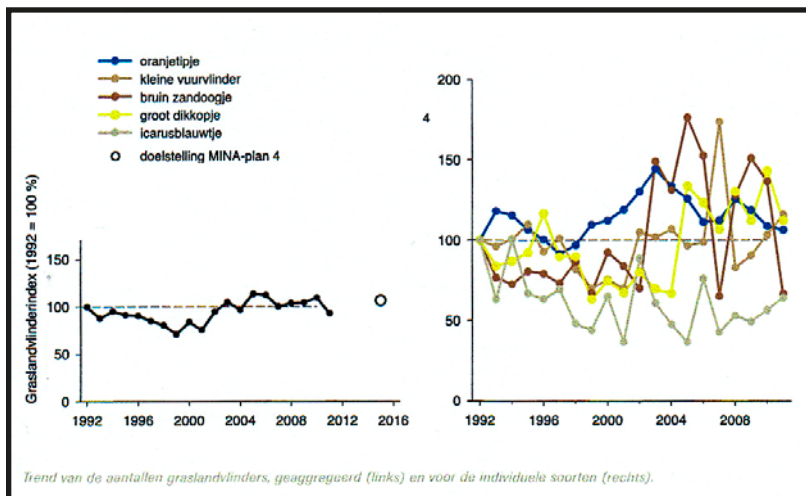
Als we de verschillende jaren met elkaar willen vergelijken, is het noodzakelijk dat we een correctie doorvoeren voor de gemiste weken. Na die correctie zien we in Neerhelst een achteruitgang van het totaal aantal vlinders met 9% ten opzichte van 2011, in Oosterlo met 27% en in het Olensbroek zelfs met 30%.

Algemene trends op de verschillende routes.

Ook dit jaar nam het bont zandoogje overal toe al haalde het niet de aantallen van 2009. Ook het aantal atalanta's, trekvlinders waarvan wij vermoeden dat ze de trek naar warmere landen weleens durven overslaan, stijgt. De citroenvlinder, de langstlevende van onze inheemse dagvlinders, overwintert als imago en samen met het hooibeestje zijn de aantallen stabiel.

De Nederlandse vlinderstichting ontwikkelde een Europese vlinderindex voor graslanden. Deze graslandindicator is gebaseerd op vlindertellingen op 3.000 plekken in 15 landen in heel Europa. Het gaat om wekelijkse tellingen van volwassen vlinders langs een vaste route. De indicator wordt berekend uit de individuele trend van 17 karakteristieke graslandsoorten die wijdverspreid in heel Europa voorkomen. In Vlaanderen zijn voldoende gegevens beschikbaar voor vijf wijdverspreide soorten: bruin zandoogje, icarusblauwtje, groot dikkopje, oranjetipje en kleine vuurvinder. De eerste drie soorten dalen op alle routes, met uitzondering van het Olensbroek, waar het bruin zandoogje lichtjes herstelt na een persistente daling de vorige jaren. Opvallend is dat het, met uitzondering van het bruin zandoogje, juist deze graslandvlinders zijn die in 2010 nooit geziene aantallen haalden.

Het boomblauwtje volgt in 2012 de trieste trend die het icarusblauwtje in 2011 al had ingezet. De populaties van klein koolwitje, ook wel eens knolletwitje genaamd, en die van de kwetsbare kleine vos verminderten overall in de Kempen, eveneens die van het oranje zandoogje.

Vlindertjes in het reservaat Neerhelst-De Botten (route 974)

In 2012 werden op de 20 secties slechts 485 vlinders geteld, verdeeld over 17 soorten. Er werd, zoals gezegd, slechts gedurende 20 van de 26 weken geteld. Zwartsprietdikkopje is nooit talrijk aanwezig geweest op de route. Het verdween in 2012, samen met het koewinkje dat eenmaal gezien werd in 2011 en met de koninginpage, een echte zwerver. Van het hooibeestje werden twee vlindertjes opgemerkt. Route 974 is zeer nat en dus niet echt geschikt voor deze vlinder, die meestal meer wordt waargenomen aan de achterkant van het gebied op de hogere en drogere stukken. Het prachtige oranjetipje, waarvan een grote populatie aanwezig is in het reservaat,

vloog minder op alle percelen, behalve op de laatste secties (wei van de meulder) waar het aantal verdubbelde, zodat het toch een status-quo bereikte voor 2012 t.o.v. 2011. In dit perceel zijn weinig pinksterbloemen (waardplant) aanwezig, maar waarschijnlijk heeft dit voorjaarsvlindertje, door de natte lente, beschutting gezocht in de luwte van deze wei.

Het aantal landkaartjes daalde overall, behalve op de secties 9 en 10 (wilde wei). Ze verkiezen meer ruigte en leggen hun eitjes op brandnetel, evenals kleine vos, gehakelde aurelia en dagpauwoog. Die soorten verdwijnen weer op de laatste secties van de route in de wei van de meulder, die ook vlinderwei genoemd wordt. Voor klein geaderd witje is 2012 in Neerhelst een succesjaar geworden, in tegenstelling met de algemene trend in de andere reservaten waar het sterk afnam. De aantallen verdubbelden op alle percelen behalve in de secties 14-15-16-17. De vlinders vertonen een voorkeur voor mantelzomen en mozaïeken en dit is misschien één van de redenen waarom ze de uitgestrektheid van de gemeentewei schuwen. De duurzame populatie van het klein geaderd witje kan in Neerhelst gehanteerd worden als een indicator voor ruimtelijke verscheidenheid.

Monitoringresultaten in Oosterlo (route 922)

Op de 27 secties in Oosterlo werden 702 vlinders waargenomen verdeeld over 22 soorten. Er werd maar 18 weken geteld, zodat een correctie van 6/18 werd bijgeteld voor de gemiste weken. De eenmalige waarnemingen in 2011 van grote vos, kommavinder en gele luzernevlinder werden niet meer herhaald. Wel noteerde men één distelvlinder, één geelspriet-

Neerhelst 2011	Neerhelst 2012	Oosterlo 2011	Oosterlo 2012
Klein koolwitje	Klein geaderd witje	Bruin zandoogje	Bruin zandoogje
Klein geaderd witje	Bont zandoogje	Klein koolwitje	Klein koolwitje
Bont zandoogje	Klein koolwitje	Klein geaderd witje	Landkaartje
Oranjetip	Oranjetip	Landkaartje	Bont zandoogje
Bruin zandoogje	Bruin zandoogje	Bont zandoogje	Koevinkje

dikkopje, één zwartsprietdikkopje en vier grote dikkopjes (in 2011 waren het nog 67 vlindertjes). Dit triest verhaal wordt in vele reservaten bevestigd en vaak zijn dikkopjes zelfs geheel verdwenen. Alleen in het Olensbroek bestaat er nog een tamelijke populatie, al is ook daar het aantal verminderd van 89 naar 38 dikkopjes. Verdwijnen de dikkopjes in onze reservaten en waarom? In Oosterlo is de daling vooral op de Netedijken opvallend. De maaidatum van de dijken valt er nogal vroeg en het groot dikkopje, zwartsprietdikkopje, koevinkje evenals het bruin zandoogje verdragen het maaien dan niet zo goed. Het bruin zandoogje is bezig aan een opvallende remonte in de laatste secties van de route. Dit is te verklaren door de verruiging van de percelen. Hij verkiest dit meer dan een kort of te vroeg gemaaid weide. Het vuurvlindertje herstelt zich dan weer op de Nete-dijken en vliegt weinig in het reservaat. Dagpauwoog, gehakkelde aurelia, kleine vos, de vlindertjes die grote brandnetel als waardplant hebben om hun eitjes af te zetten vlogen minder. Het landkaartje nam toe en verkoos de brandnetels op de ruigere secties 8, 9 en 22. Het oranje zandoogje is een karakteristieke soort voor struwelen, dat soms ook licht beweide graslanden verkiest en zijn eitjes afzet op grassen. Het verdwijnt in het reservaat, maar ook op de Nete-dijken. Het klein koolwitje volgt de algemene trend van de andere reservaten en werd minder waargenomen. Het klein geaderd witje schijnt te dalen na de flinke toename in 2011 in het reservaat en op de Nete-dijken.

Kijken we naar de 5 grootste populaties in Neerhelst en Oosterlo, dan merken we geen drastische veranderingen. In Oosterlo komt het koevinkje terug in de top 5 terecht en verschuift het klein geaderd witje naar de zevende plaats. (zie tabel links)

Zoals altijd wil ik de vlindertellers bedanken, die vooral dit jaar elke week de geschikte weersomstandigheden moesten afwachten om te kunnen monitoren. Ook dank aan Jean-Pierre die weer al de gegevens in de databank heeft ingevoerd. Bedankt voor jullie jarenlange inzet.

JEANNINE SIMONIS

Foto's:

2x Vlinder monitoring, © An De Wilde
 Icarusblauwtje, *Polyommatus icarus*, ©CC Friedrich Böhringer
 Oranjetipje, *Anthocharis cardamines*, ©CC Rosenzweig
 Vlinder monitoring, © Jeannine Simonis

Paddenoverzet 2013

Als we dachten dat we iets wisten van het mysterieuze leven van de padden, dan heeft de paddenoverzet 2013 het tegendeel bewezen. Na 20 jaar paddenoverzet, weten we dat padden koudbloedige nachtdieren zijn en ook welke weersomstandigheden ze verkiezen om aan de jaarlijkse grote trek te beginnen.

De paddenoverzet start meestal begin februari, met het hoogtepunt midden maart en eindigt langzaam om te stoppen begin april. Niet zo in 2013. Hoewel de schermen al door de Mina-werkers geplaatst werden half februari in de Amerikalaan, Voort en Wilders duurde het nog tot 6 maart voor de eerste padden werden overgezet. Nog nooit lieten ze zo lang op zich wachten. Die eerste vijf dagen werden in de Amerikalaan 1.200 padden en salamanders overgezet en toen kwam er een stop van 28 dagen met een onderbreking op 18 maart waarop nog eens 34 padden de overtocht waagden. De weersomstandigheden zorgden voor mooi weer overdag, maar 's nachts bleef het vriezen.

Bij een temperatuur onder de 4°C zijn de koudbloedige diertjes, die dus zeer afhankelijk zijn van de omgevingstemperatuur, zo verstijfd dat ze amper kunnen bewegen, laat staan snel de straat oversteken. Bij een temperatuur echter boven 10°C is dit voor hen meer een hete luchtoven, waarbij de padden en de zo gevoelige salamanders snel uitdrogen, wanneer ze te lang in de emmers blijven zitten. Intussen was ook het zomertijd van toepassing. De datum waarop de schermen zoals afgesproken, zouden worden verwijderd, naderde. Niemand wist hoe de padden zouden reageren. Kwam er nog trek? Wat was de kwaliteit van de eitjes in het paddenlichaam. Drogen die op? Wat met de vrouwelijke padden die al naar de vijver waren getrokken? Waren er genoeg mannetjes om die eitjes te bevruchten? Zoveel vragen.

En dan toch! Van 8 april tot 20 april staken nog eens 2.000 padden over. De drang om te trekken was zo sterk dat zelfs overdag op verschillende plaatsen trekkende amfibieën werden gesignaleerd.

In totaal werden in de Europawijk 2.837 padden, 2 groene kikkers, 32 alpenwatersalamanders en 2 kleine watersalamanders overgezet naar de Reivennen. In Voort, de paddenlocatie die door de buurtbewoners wordt bemand, zette men 241 padden, 1 bruine kikker, 14 groene kikkers en 1 alpenwatersalamander over en de ploeg van Wilders namen 428 padden, 2 bruine kikkers, 5 groene kikkers, 2 alpenwatersalamanders en 1 kleine watersalamander onder hun hoede.

Dit jaar kwam ook de Schepen van Milieu en Natuur van Geel een kijkje nemen in de Amerikalaan om te overleggen of er voor deze grote paddenpopulatie geen duurzame oplossing kon gevonden worden door het plaatsen van paddentunnels. Als je Hyla 'googlet' en bij de resultaten van de paddenoverzet kijkt merk je dat we na Bornem de tweede plaats innemen in de provincie Antwerpen met onze 3.506 amfibieën. Tijd om te zoeken naar duurzame oplossingen. Ook mocht ik samen met Evelien Van Geel, onze jongste paddenoverzetter, die ons samen met haar papa enkele malen uit de nood kwam helpen, de ploeg van RTV ontvangen. Ik wil hier dan ook iedereen van de Geelse paddenwerkgroep bedanken voor zijn niet te onderschatten inzet.

JEANNINE SIMONIS

Foto's: Joris Vangeel

Op speurtocht in de bodem

Onze bodemkwaliteit wordt bedreigd! Verharding, erosie, verlies aan organisch materiaal, achteruitgang van de biodiversiteit, verzilting... hebben een negatieve invloed op de kwaliteit van onze bodem. We staan er soms te weinig bij stil hoeveel we aan 'onze bodem' te danken hebben.

Tentoonstelling juli & augustus in Natuur.huis De Rammelaars

De gevolgen van bodemdegradatie zijn niet alleen landbouwkundig, maar belangen iedereen aan (modderstromen, waterkwaliteit, voedselproductie, ...). Natuurpunt Ham nodigt alle leden uit om een rondreizende tentoonstelling ivm onze bodem te bezoeken. Deze gratis tentoonstelling werd reeds enkele jaren geleden gelanceerd en reist sindsdien het Vlaamse en Waalse land rond. Ze toont op een eenvoudige en efficiënte manier wat een bodem is, welke functies hij vervult, de bedreigingen waaraan hij wordt blootgesteld en welke beschermingsmaatregelen er bestaan.

De tentoonstelling is aangevuld met interactieve activiteiten die het grote publiek beter toelaten de bodem en zijn rol die hij in ons dagelijks leven speelt, te ontdekken.

Enkele activiteiten:

- Een interactieve quiz aan de hand van een touchscreen.
- Textuurdoos om het verschil tussen meerdere bodemtexturen te voelen.
- Zoeken naar het verband tussen de bodem en planten.
- Ontdekken van de bodemstructuur

De Nederlandstalige tentoonstelling staat van 1 juli tot 31 augustus in Natuur.huis De Rammelaars in Ham. Op zon- en feestdagen van 13 tot 18 uur. Voor adres Natuur.huis zie het groene kader.

FRANS HOES

activiteiten Natuurpunt Ham

Een zachte zomeravond 24 augustus

Vleermuizen zwieren door het zwerk, zachte muziek weerklinkt van over de vijver van het Natuur.huis. Kom 24 augustus en geniet van een hopelijk zwoele zomeravond in de Rammelaars. Natuurpunt Ham viert de zomer in het kader van de nacht van de vleermuis met feestelijk avondeten, (live)muziek en vleermuizen.

Er is een voordracht filmpjes over vleermuizen, een wandeling en observatie van vleermuizen. .

We voorzien BBQ, hapjes en salades voor vegetariërs en carnivoren, muziek,, drankjes.

Vanaf 17:00

Meer info, prijs en inschrijving voor het eten vindt je op:

www.natuurpuntham.be

of neem contact op met:

Frans.Hoes2@telenet.be / Frans Hoes 0472-577515

Natuur.huis De Rammelaars

Volg tussen de 2 kanalen in Ham op (richting Tessenderlo) de bruine bordjes met 'Natuurgebied De Rammelaars'. Na ongeveer 2 km zie je aan de linkerkant onze houten chalet. Het natuur.huis is elke zon- en feestdag open van 31 mei tot 30 september.

Voor meer info:

www.natuurpuntham.be

Frans.Hoes2@telenet.be

0472 57 75 15

Natuur.Café

Natuur.huis De Rammelaars in Ham opent vanaf 31 maart elke zon- en feestdag zijn deuren. Je kan er terecht voor een flinke wandeling, een frisse pint bio-bier en een gezellig babbeltje.

Het natuur.café is geopend vanaf 13 uur en sluit rond 18 uur. De vrijwilligers ontvangen je met open armen en geven graag advies als je een korte of langere wandeling wil maken in het mooie kleinschalige landschap. De wandelaar wordt uitgenodigd om de bloemrijke hooilanden en de broekbossen van deze prachtige Kempische beekvallei te bezoeken. Wie dat wenst, kan uiteraard een aantal Natuurpunt-brochures en -uitgaven mee naar huis nemen.

Natuurpunt Ham verkoopt er ook de kaarten van het 'Wandelnetswerk Kempense Landduinen'. Deze route passeert aan het Natuur.huis.

Je kan in het Natuur.huis terecht voor een aantal Natuurpunt-artikelen zoals verse honing en het speciale Bhram-bézebier. Voor de kinderen is er een leuke speelhoek met interessante (natuur)boekjes en verrassingen.

Groepen, scholen en verenigingen zijn erg welkom in ons natuurgebied. We stellen graag een aangepast programma op maat voor. Het Natuur.huis is ook beschikbaar voor kleine feestjes.

Voor de tarieven en meer info kan je terecht bij Goedele Reijniers (Goedele.Reijniers@gmail.com - 0499-28 21 59). Voor info over wandelingen contacteer je best Frans Hoes. (Frans.Hoes2@telenet.be - 0472-57 75 15).

FRANS HOES

foto: © Jan Albrecht

www.natuurpuntham.be

JNM

Op naar volgend schooljaar

Terugblik 2012-2013

Piepers

Het was even verschieten op die startdag in Bel ... 25 piepers, wat een opkomst!! Dat was alvast een heel goed begin van wat een fijn jaar is geweest. Toffe spelletjes gecombineerd met natuurstudie en milieu-uitdagingen, het blijft allemaal zorgen voor leuke activiteiten. En wat hebben we dan allemaal niet meegemaakt? Een touwenparcours over de Molse Nete, koken, op weekend naar Tessenderlo, vlechten met wilgentenen, excursies in De Zegge en het Zammelsbroek, onze jaarlijkse uitstap die ditmaal naar de Zoo van Antwerpen ging, bosspelen, werken in een natuurgebied of in een volkstuin... Het is eigenlijk allemaal teveel om op te noemen. Wie wil nagenieten kan altijd eens naar foto's kijken op onze site. Ik vond het in ieder geval fijn om jullie steeds opnieuw op activiteit te zien en bedank jullie voor het fijne jaar.

INE HUYBRECHTS

piepverantwoordelijke 2012-2013

Ini's en Gewone leden

Ook de Ini's en Gewone leden hebben zich weer geamuseerd dit schooljaar met een vlottentocht op de Molse Nete, het Brùjekamb in de Zegge, excursies in eigen afdeling, maar ook op verplaatsing zoals naar Zeeland en Elsloo, enkele gedenkwaardige spelletjes-avonden in Geel... Een activiteit die er zeker uitsprong, was de kajakactiviteit. Eind april werd het warmer en begonnen we eindelijk een beetje te merken dat het lente was. Jnm'ers krijgen dan spontaan de neiging om het water op te zoeken. Zo gebeurde het dat we ons samen met de collega's van afdeling Lage Kempen (Beringen en omstreken) naar het Waalse dorpje Hamoir begaven voor een kajaktocht op de Ourthe van maar liefst 25km lang. Onderweg hielden we een gezellige picknick op een weilandje en kreeg er af en toe iemand een onaangekondigd stortbad over zich heen. De roekeloosheid van twee Limburgers bezorgde hen een onzachte aanvaring met een steen, met als gevolg dat een van hen zijn broek kwijtspeelde. Toen we uiteindelijk de aankomstplaats bereikten, constateerden we dat ieders benen door het koude water helemaal verstijfd waren en lopen plots een moeilijke opgave was. Gelukkig hadden we reservekledij meegebracht en konden we na aankomst, moe maar tevreden, huiswaarts keren.

TOON HUYBRECHTS

voorzitter 2012-2013

Start 2013-2014

Het schooljaar 2012-2013 loopt op zijn einde, maar niet getreurd, want het bestuur van JNM Zandland is al druk plannen aan het smeden voor volgend schooljaar!!! En dit fantastische geweldige spannende leuke nieuwe jaar gaat spetterend van start in september: Zie de activiteiten in het kadertje hieronder.

Veel plezier in het komende jaar!

KEVIN

Website:

www.jnm.be/zandland
digitale kalender via "activiteiten"

Mail:

Voorzitter: toon_huybrechts@hotmail.com
Piepverantwoordelijke: sarahkasran@msn.com
Iniverantwoordelijke: Inehuybrechts88@gmail.com

Activiteiten april - juni 2013

Piepers (7-12 jaar)

2x/maand activiteit op zaterdagmiddag
14/09 13u30-17u: kennismakingsactiviteit in Geel-Bel
28/09 13u30-17u STARTDAG: grote natuurschatten-
zoektocht in Mol-De Maat

Ini's en Gewone leden (12-26 jaar)

1x/maand activiteit
28/09 19u-21u30 STARTDAG: dropping in Geel

Meer info op www.jnm.be/zandland
jnm.zandland@gmail.com

Natuurpunt Ham zoekt nog steeds:

Secretaris

- ontvangt en verdeelt post zowel op papier als digitaal.
- nodigt (bestuurs)leden uit voor vergaderingen en overleg.
- maakt verslagen van samenkomsten en verdeelt ze
- verzorgt de ledenadministratie
- volgt mee de subsidiedossiers op
- organiseert mee het drukwerk voor activiteiten
- treedt op als tussenpersoon tussen leden en penningmeester ivm betalingen
- schrijft af en toe artikels voor tijdschrift Meander
- verdiept zich in een optimale werking van de plaatselijke natuurlandafdeling.

Penningmeester

- houdt het financiële reilen en zeilen in de gaten,
- communiceert hierover met het dagelijks bestuur en met Natuurpunt Mechelen,
- treedt op als kassier.
- denkt mee over de financiële planning.
- wil zich verdiepen in het optimaal (financieel) functioneren van een natuurlandafdeling.
- heeft enige boekhoudkundige kennis.
- kan omgaan met eenvoudige digitale financiële administratie.

Co-natuurbeheerder

- heeft een brede interesse in natuurbeheer en denkt mee na over de Hamse natuurgebieden
- ondersteunt en overlegt met het beheerteam en neemt af en toe zelfstandig beheerinitiatieven
- werkt geregeld mee met beheeractiviteiten
- maakt af en toe een verslag en volgt beheerplanningen goed op.
- onderhoudt contacten met andere afdelingen.
- heeft liefst ook nog 2 rechterhanden

Co-beheerders krijgen indien gewenst een Natuurpunt cursus beheer aangeboden.

Voor info kun je contact opnemen met: onze bestuursleden:

Johan Rottiers (Voorzitter/Beheer)
rottiers.johan@gmail.com

Fans Hoes (Activiteiten/Secretariaat)
Frans.Hoes2@telenet.be

Vrijwilliger Piet Vanheusden zet er eens goed de zaag in. Beheerwerken van Natuurpunt Ham in de Rammelaars. Ook eens mee aanpakken? Neem contact op met beheer@natuurpuntham.be
foto: © Jan Albrecht

OUTDOOR TRAVEL

de zwerver mol

o.a. Jack Wolfskin, Vaude, The North Face, FjällRäven,
Marmot, Mammut, Schöffel, ...

5% rechtstreekse korting op vertoon van
lidkaart Natuurpunt

Turnhoutsebaan 19 - 2400 Mol - T 014/32 04 28 - F 014/32 36 58
info@dezwertermol.be - www.dezwertermol.be

ma 13u - 18u / di-vrij 09u30 - 18u / za 09u30 - 17u

GROEBA

UW TUIN IS ONZE ZORG

Bewust tuinieren ...

met als resultaat een mooie,
duurzame tuin waarin plant,
dier en mens zich goed voelen.

TUINONTWERP • TUINAANLEG • TUINONDERHOUD • VERHARDING

Ecologisch tuinadvies

*Als tussen winter
en lente
het ijs breekt,
bloeit in de tuin
iets moois open.*

Geert De Kockere

Asberg 37 - 2470 Retie - T. 0473 28 22 62 - info@groebea.be - www.groebea.be

Tuinmachines
Frans Dierckx
Sluis 170 - 2400 Mol

STEHRK WERK

www.fransdierckx.be - frans.dierckx@telenet.be - tel: 014/31.01.70

Jan Kok tuinarchitectuur

tuin - en landschapinrichting | advies | beplanting | realisatie

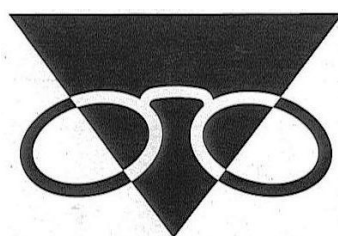
mail: info@jankok.be tel. 0474.888.166

EEN NIEUWE KIJK OP OPTIEK VANDERLINDEN

Een hoge vakkennis en jarenlange ervaring gecombineerd met moderne apparatuur en een vernieuwde winkel garandeert de beste service.

Optiek Vanderlinden, sinds 1953 uw vertrouwen waard!

OP LOEPEN EN VERREKIJKERS Nikon, Steiner, Minox, Huygens: 10% korting voor leden van Natuurpunt!

Vanderlinden

▪ OPTIEK ▪

MA - VR 9.00 - 12.15 13.30 - 18.30

ZA 9.00 - 12.00 14.00 - 17.00

DONDERDAG GESLOTEN

DIESTSEWEG 6 ■ 2440 GEEL ■ 014 58 84 52

Alfons Smet

RESIDENTIES

SERVICEFLATS

WOON- EN ZORGCENTRUM

www.asresidenties.be

INFO 0476/ 60 11 45

info@asresidenties.be

Wij staan erop om dé referentie te worden in de zorgwereld, waarbij zorg staat voor empathie, betrokkenheid en een leefwereld die openstaat voor iedereen. Zo gaan we er prat op om iedere bewoner het thuisgevoel te geven met de mogelijkheden om desgewenst te kunnen rekenen op wat meer ondersteuning. Hierbij staan we open voor allerlei wisselwerkingen, zoals een artspraktijk, een kinderdagverblijf, het open tuin project en een vrijwilligerswerking.

Info over de Alfons Smet Residenties of het Open Tuin Project kan u krijgen door eenvoudige mail naar info@asresidenties.be of door te bellen naar 014 37 88 54.

U kan ons per post bereiken op:
Het Kuiltje 11 - 2470 Retie.

